

Decisiones Sacramentales, Theologicæ, Canonicæ, & Legales

In Quibus Tota materia Sacramentorum, Theologiæ Moralis, Juris Canonici, & Quæstiones plurimæ Juris Civilis explicantur, dilucidantur, & traduntur, Eruditionibus, Historiis, & Exemplis adornatæ ; Opus Episcopis, Vicariis, Parochis, Confessariis, aliisque Studiosis utile, ac jucundum In Libris novem ...

Decisiones Miscellanæ

Chiericato, Giovanni Maria

Augustæ Vindelicorum, 1730

Decisio CIII. Argumentum. Breviter, fed clarè traditur obligatio restituendi fructus tàm bonæ, quàm malæ fidei possessoris.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94626](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94626)

Eutrapelia tunc est *Virtus*, quando servat mediocritatem in dictis, & factis ludicris, ac iurandis. Est autem Vitium, quando declinat ad excessum, vel ad defectum. Siquidem in dictis, seu factis facitis vel est mediocritas, vel superabundantia, vel deficientia. Mediocris vocatur *Eutrapelus*, Superabundans *Stomolochus*, deficiens *Agrestis*. Mediocritas consistit in loco, tempore, & mensura, ideò Urbanitas verborum, aut factorum requirit, ut sit tempus proprium, locus conveniens, & ne homo sit profusus, multiloquus, obscenus, scurrilis, aut iniuriosus. Superabundare est vitium, sicut etiam deficere, ob nimiam animi duritiem, & asperitatem, ut demonstrant Arist. d. lib. 4. *Ethic. cap. 8.* & ibi P. Sylvest. Maur. in *Comm. S. Thom. dict. quass. 168. Lessius lib. 4. cap. 4. dub. 8. num. 68.* & dub. 13. à num. 93. & seqq. Layman. lib. 3. sect. 4. num. 26. Eman. Thel. in *Philos. Mor. lib. 13.* Et Eminentiss. Cardin. de Lauræa d. rom. 2. *disput. 31. art. 7. num. 387. 388. 389.* Exempla Eutrapeliaz qui videre cupit tam à Scriptura Sacra, quam ex SS. Patribus, legat eundem Eminentiss. Cardin. de Lauræa d. art. 7.

D E C I S I O CIII.

A R G U M E N T U M.

Breviter, sed clare traditur obligatio restituendi fructus tam bonæ, quam malæ fidei possessoris.

S U M M A R I U M.

1. Fructus in quoruplici sint differentia?
2. Fructuum in restitutione bona fides vel mala attendenda.
3. Possessor mala fidei restituit omnes fructus.
4. Damnum emergens, ac lucrum cessans restituitur à mala fidei possessore.
5. Fructus etiam non perceptos restituit Possessor mala fidei.
6. Possessor mala fidei quando non restituit fructus?
7. Expensa in colligendis fructibus retinetur à mala fidei possessore.
8. Bona fidei possessor quos fructus restituat?
9. Fructus non restituendi à bona fidei possessore qui sint?
10. Expensa in cultura agri retinenda à possessore bona fidei.
11. Causæ quæ sunt excusantes à restitutione fructuum?

Nunc declarandum venit: An prater rem sint restituendi etiam fructus? Præmittenda duo. Unum, quod fructus alii sint *Naturales tantum*, ut partus ancillæ, pullus ex equa, herba ex campo Sylvestri: alii merè *Industriales*, ut lucrum ex negotiatione alterius pecuniæ: & alii *mixti*, qui proveniunt partim à natura, partim ab industria hominis, ut frumentum, & fructus, qui colliguntur ex agris, & comprehenduntur sub hoc nomine etiam fructus civiles, quales sunt Pensiones damnorum, vel animalium, quæ locantur. Sanchez lib. 2. in *Dec. cap. 23. num. 48.* Molina de *Iustit. & Jur. rom. 3. disput. 725.* Thom. Tamburin. lib. 8. in *Dec. tract. 3. §. 7. num. 22.* & Eminentiss. Cardin. de Lugo de *Iustit. tom. 1. disput. 17. num. 38.* Præmissum secundum est quod illi, quibus incumbit onus restituendi, vel sint Possessores bonæ fidei, quia hucusque crediderant, se esse veros, & legitimos dominos

rei alienæ per eos possessæ: vel sint Possessores malæ fidei, qui scientiam habebant vel omnino certam, vel valde dubiam, quod res per ipsos possessa, sit aliena; & de utroque dictum fuit abunde supra *Decis. XC.*

His prænotatis dantur sequentes regulæ, ampliationes, & limitationes.

D E P O S S E S S O R E M A L E F I D E I.

Malæ fidei possessor debet restituere Domino rei injustè ablata, vel injustè retenta, vel etiam injustè destructa tum fructus naturales, tum mixtos, quos habuit ex re ipsa. Sanchez d. lib. 2. in *Dec. cap. 23. num. 97.* Layman. lib. 3. tract. 2. cap. 4. num. 1. & seqq. Tamburin. d. lib. 8. in *Dec. tract. 3. cap. 2. §. 7. num. 22.* Eminent. Cardin. de Lugo d. *disput. 17. num. 53.* & Eminentiss. Cardin. de Lauræa tom. 2. de *Virt. in gen. disput. 23. num. 138.*

Ampliatum primò hæc regula, ut procedat, etiamsi res apud Dominum tantos fructus non fecisset. Sanchez d. cap. 23. num. 130. Tambur. dict. cap. 2. §. 7. num. 23. Bonacin. rom. 2. de *Rest. in gen. disput. 1. quass. 3. punct. ult. §. 2. num. 2.*

Ampliatum secundò. Etiam si dicti fructus quomodocunque sint consumpti, & ex eis Possessor malæ fidei ditior non fuisset factus; imò ex ejus industria, & cum suis expensis res fuisset meliorata ad tantos fructus reddendos; & ratio est, quia res semper suo Domino fructificat. Bonacin. d. §. 2. num. 4.

Ampliatum tertio. Ut quamvis malæ fidei Possessor non teneatur restituere fructus merè industriales, puta lucrum ex negotiatione pecuniæ alienæ; tamen debeat restituere Domino illius pecuniæ totum damnum emergens, & lucrum cessans, quod ipse Dominus percepisset ex dicta pecunia ex industria sua. Tambur. d. §. 7. num. 24. Layman. lib. 3. tract. 2. cap. 4. num. 7.

Ampliatum quartò. Possessorem malæ fidei restituere debere etiam fructus, quos non percepit è re aliena, sed illos Dominus percepisset, si rem suam habuisset. Tamburin. dict. §. 6. num. 25. Ubi Doctores, & Bonacin. dict. §. 2. num. 6.

Ampliatum quintò; etiam illos fructus, quos Dominus habuisset, dando rem suam ad usum illicitos, Tamburin. ibidem num. 26. ubi exemplificat de domo locata ad ludos, vel ad meretricandum.

Limitatur modò supradicta Regula; 1. Quod Possessor malæ fidei non teneatur restituere fructus casu fortuito, & absque sua culpa consumptos, puta ex incendio, tempestate, furto. Tamburin. d. §. 7. num. 23. Secundò neque illos fructus, quos ipse Possessor malæ fidei non percepit, licet potuisset percipere, quando tamen neque Dominus fuisset illos percepturus; ut si agrum incultum reliquisset, quem neque Dominus erat culturus. Sanchez dict. lib. 2. in *Decal. cap. 23. num. 118.* Tertiò limitatur regula restitutionis quoad expensas factas, & laborem impensum ab ipso malæ fidei Possessore in cultura rei pro habendis fructibus; potest enim & expensas, & laboris preterium deducere, quia utrumque cuilibet extraneo Dominus esset obligatus reficere. Tamburin. d. lib. 8. in *Decal. tract. 3. cap. 5. §. 2. num. 11.* Eminentiss. Card. de Lugo d. *disput. 17. num. 61.* Sanchez d. lib. 2. cap. 23. num. 137.

DE POSSESSORE BONÆ FIDEI.

8 Possessor bonæ fidei non tenetur restituere fructus industriales, sed utique fructus naturales, & mixtos extantes, deductis tamen suis expensis. Eminentiss. Cardin. de Lugo d. disput. 17. num. 44. Tamburin. d. §. 5. num. 2. Bonacina d. disput. 1. quest. 3. punct. ult. §. 1. num. 7.

Ampliatur primò hæc regula; ut restituere teneatur bonæ fidei Possessor etiam fructus non extantes, dummodò ipse ex perceptis, & consumptis factus sit ditior. §. Si Titius, cum duob. seqq. Instir. de rer. divis. Tamburin. d. §. 5. num. 3. Bonacina d. §. 1. num. 9. & Eminentiss. Cardin. de Lauræa dict. tom. 2. disput. 23. num. 133.

Ampliatur secundò. Ut etiam debeat restituere fructus perceptos, quos Dominus non percepisset ob suam negligentiam, vel quos diligentia, seu melioratione à Possessore facta ipse collegit; semper enim res fructificat suo Domino. Sanchez d. lib. 2. in Decalog. cap. 23. num. 105. Molina tom. 3. d. disput. 725. num. 22. Tamburin. d. §. 5. num. 4. Eminentiss. Cardin. de Lugo dict. disput. 17. num. 52.

Ampliatur tertio etiam Pensiones rerum, quas Dominus non solebat locare, ut domus, jumentum. Sanchez d. cap. 23. num. 142. Tamburin. dict. §. 5. num. 8. Quamvis Diana absolvat ab hac restitutione Pensionis tum bonæ, tum malæ fidei Possessorem, si dominus dives præsumatur non curare de dicta Pensione part. 2. tract. 17. ref. 50. Quæ legitur in Coordinato tom. 8. tract. 7. resol. 8.

Limitatur autem supradicta regula; nam Possessor bonæ fidei non tenetur fructus restituere: Primò, quos bona fide consumpsit, & ex quibus non est factus ditior, Tamburin. dict. §. 5. num. 3. Bonacina dict. §. 1. num. 9. Secundò neque eos, quos usucapione fecit suos, id est transacto jam triennio, etsi extantes, vel ditantes. Tamburin. d. §. 5. num. 3. Bonacina ubi supra num. 10. Tertiò neque tenetur rescire lucrum cessans, vel damnum emergens ob fructus industriales. Tamburin. ibid. num. 5. Quartò neque fructus collectos in suo agro ex semine alieno bona fide seminato in prædicto fundo suo. Tamburin. ubi supra num. 7. Et Quintò bonæ fidei Possessor deducere debet expensas tum necessarias, tum utiles; ac etiam æstimationem laboris sui. Tamburin. dict. lib. 8. in Decalog. tract. 3. cap. 3. §. 5. num. 11. Eminent. Cardin. de Lugo dict. disput. 7. num. 61.

Ex his studiosus lector cognoscet absque alia hæcificatione, quæ causa excuset à restitutione fructuum? Nempè Circa malæ fidei Possessorem tres causas reperiri. Primam, si ex sola industria sua fructus percepit. Secundam, si absque sua culpa fructus periere, ut incendio, furto, tempestate. Terriam, si eum stringat inopia, vel famæ & honoris jactura gravis. Tamburin. Sanchez & de Lugo locis supracitat. Layman. d. lib. 3. tract. 2. cap. 12.

Circa verò bonæ fidei Possessorem ultra prædictas tres causas, Quartam addo id est Usucapionem completam, idem Layman. d. lib. 3. tract. 2. cap. 3. num. 7.

DECISIO CIV.

ARGUMENTUM.

Melioramenta facta in re aliena, quando sint restituenda ei, qui illa fecit? Et an tenean-

tur ad restitutionem illi, qui præstant domos suas lusoribus alearum? Industria B. Nicolai Albergati Cardinalis Archiepiscopi Bononiensis in extirpandis alearum, ac taxillorum ludis.

SUMMARIUM.

1. Melioramentorum genera tria, & quæ?
2. Melioramenta bonificanda bonæ fidei possessori.
3. Secus possessori mala fidei.
4. Lusoribus alearum qui domum præstant, an teneantur restituere?
5. B. Nicolai Albergati Cardinalis industria contra lusores alearum.

Titius litigans vicit, & evicit Cajo campos centum. Causa petit sibi melioramenta solvi in dictis campis facta. Titius petit à Parocho consilium in conscientia. Quæritur, quid consulet?

Dicendum. Parochum scire debere, tria esse genera melioramentorum, videlicet Necessaria, Utilia, & Voluptuaria. Illa dicuntur Necessaria, quæ si adhibita non fuissent, res nullos fructus, seu cerè deteriores produxisset. Utilia vocantur, quibus res reddit fructus ampliores. Voluptuaria sunt, ut fontes, statuz, picturæ, cap. Impense. de Verb. Signific. & ibi Gloss. Tamburin. in Decal. dict. lib. 8. tract. 3. cap. 3. §. 5. num. 13. Sanchez dict. lib. 2. in Decalog. cap. 23. num. 134. His præcognitis debet interrogare Titium, an Causa ejus adversarius possederit dictos campos centum male fide, vel bona fide? Si bonæ fidei Possessor Causa fuit, debet Titius omnia melioramenta solvere, & compensare. l. Julianus. l. 2. In fundo. ff. de Rei Vindic. l. Si quid possessor. §. Sicut autem ff. de Perir. hered. Angelus Verb. Expensa num. 3. & Sylvest. quest. 4. num. 5. Sanchez d. cap. 23. num. 147. Tamburin. dict. §. 5. num. 14. qui subdit, dari libertatem Possessori bonæ fidei melioramenta voluptuaria transportandi, si sint separabilia: quæ si separari non possunt, debet eorum valor ipsi solvi à Domino rei, cui inhærent; quod si plurimi valerent, neque Dominus veller tot expensas refundere, debet vendere rem eidem Possessori bonæ fidei iusto pretio, non computatis melioramentis. Quod si Causa fuerit Possessor malæ fidei, Titius non est obligatus ad compensanda melioramenta voluptuosa in re sua ab ipso Cajo facta, qui sibi imputare debet, si in re aliena expensas non necessarias, neque utiles, sed tamen ad ornatum, & pompam fecerit. Covarruv. in Reg. Peccatum. 2. part. §. 6. num. 3. Menoch. de Recuper. poss. remedi. 15. à num. 501. Joan. Garz. de Expens. cap. 4. & seqq. Sanchez dict. lib. 2. in Decal. cap. 23. num. 137. & 138. ubi pluribus DD. citatis ait, sola melioramenta necessaria, & utilia esse rescindenda à Domino, etiam si dominus non fuisset effecturus rem illam meliorem. Porro si auferri possunt melioramenta voluptuaria absque detrimento pristini status rei, non est impediendus malæ fidei Possessor illa transportare. Layman. lib. 3. tract. 2. cap. 3. num. 5. & cap. 4. num. 4. quod si sint inseparabilia, quamvis communis sit sententia Doctorum, non esse obligatum Dominum rei ad illa compensanda. Covarruv. dict. §. 6. num. 3. Sanchez dict. cap. 23. num. 139. & Tamburin. d. §. 5. num. 14. nihilominus Eminentiss. Cardin. de Lugo dict. tom. 1. de Justit. & Jur. disput. 17. num. 63. vult, sol-